

BOCCACCIO: DANTE KÜLSŐ MEGJELENÉSE ÉS SZOKÁSAI

Költőnk tehát közepes termetű volt, java korán túl pedig valamennyire hajlottan járt, mindazonáltal léptei méltósággal teljesek és ugyanakkor szelídek is, mindég a legtisztesebb ruha volt rajta, ami komolyságához illett. Arca hosszúkás, orra sas, szeme inkább nagy mint kicsiny, állkapcsa erős, az alsó ajka a felsőtől valamivel előbbre állott; arca színe barna, haja és szakálla sűrű fekete és kondor, tekintete örökké mélabús és tűnődő. Ezért történt meg vele, hogy egy napon Veronában (mikor már műveinek híre messze járt, és különösen Színháték-ának az a része volt ismert, melyet ő Pokol-nak nevezett el, de őt magát is sokan,

férfiak és nők egyaránt ismerték) elhaladt egy kapu előtt, ahol több asszony ült, és az egyik közülük halkan, de mégsem annyira, hogy a költő, s ki vele ment, meg ne hallotta volna, így szólt a többi asszonyokhoz: - Látjátok, ez az, aki a pokolba jár, és akkor jó onnan vissza, mikor neki tetszik, és híreket hoz azokról, akik odalent vannak! - S ez asszonymak felelt egy másik közülük a maga együgyű módján s ekképpen: - Való igazad lehet; magam is láttam, hogy mily kondor a szakállá, s mily barna a bőre színe a melegtől és a füsttől, ami ott lent vagyon!

Meghallotta ezeket a szavakat Dante, és jól tudván, hogy ez asszonyokból csak az ártatlan hiszékenység beszél, még tetszett is neki, sőt szinte örült, hogy efféle hiedelemben vannak felőle, és egy kissé elmosolyodva rajtuk, továbbment.

Otthoni dolgaiban és hivatali tevékenységében csodálatos módon rendszerető és hibátlan volt, és mindenkor mindenki másnál inkább udvarias és illemtudó.

Ételben, italban egyaránt mértéktartó, és abban is, hogy csak a megszokott időben táplálkozott és oltotta szomját, és a természetes szükség mértékét soha túl nem lépte; különösebben nem vágyakozott ilyen vagy amolyan étel vagy ital megízlelésére, ami finom volt és ízlett neki, megdicsérte, általánosságban azonban vaskosabb és egyszerűbb ételekből táplálkozott, nemegyszer hevesen kárhoztatva azokat, akiknek minden gondja, hogy minél választékosabb ételben-italban töltsék a kedvüket, de meg hogy ezeket a legkeresettebb módon táltassák is fel; meg is mondotta nemegyszer, hogy ezek nem azért esznek, hogy éljenek, hanem inkább azért élnek, hogy a hasukat tömjék.

Senki nála éberebb nem volt sem tanulmányaiban, sem pedig akármilyen más tevékenységében, amivel megbízták, és őt buzgalomra sarkallta; úgyhogy családja és felesége többször is fájlalták e dolgot, még mielőtt nem szoktak volt hozzá, de aztán tudomásul vették.

Kérdetlen ritkán szólott, s akkor is jól megfontolta, mit mond, és ezt oly hangosan adta elő, ami a kérdéses tárgyhoz legjobban illett; mindazonáltal midőn megkérték, hogy szóljon, igen ékesen és bő árnyalatossággal beszélt, a legjobb és legtermészetesebb hanglétessel.

Különösképpen kedvét lelte a zenében és az énekben, mikor még fiatal volt, s aki csak az ő idejében a legjobb énekesek és hangszerhez értők közé számíthatta magát, mind barátja volt, társaságukban szívesen időzött; e kedvtelésétől elragadtatva nagyon sok alkalmas dolgot szerkesztett, melyeket e barátainak átadott, hogy tetszetős és mesterre valló muzsikával ékesítsék.

Hogy a szerelmi szenvedély hevessége mennyire fogva tartotta őt, arról már fentebb világosan és bőven szólottam: mindenkinek megingathatatlan véleménye, hogy a szerelem volt szelleme ösztönzője, majd később, miután eleinte próbálkozott effélével, szószólója is lett a nép nyelvén írt költészetében; aztán attól a vágytól sarkallva, hogy szerelmét minél ünnepélyesebb formában szólaltassa meg, de meg hogy dicsőségét is öregbítse, szorgalmasan gyakorolta magát a költészetben, úgyhogy nemcsak felülmúlta valamennyi kortársát, de annyira csillogó és szép volt költészete, hogy akkor is meg később is igen sokan épültek belőle és leghőbb hiúságuk volt, hogy maguk is minél járatosabbak legyenek benne.

Hasonlóképpen nagyon kedvelte a magányt is, az emberektől távol és visszavonultan élni, hogy csöndes szemlélődéseit senki ne zavarja; s amikor történetesen emberek közt volt és valami olyas jutott eszébe, ami nagyon megtetszett neki, bármi felől is megkérdezték légyen, mindaddig, míg képzelete ezt a dolgot meg nem ragadta vagy el nem vetette, nem válaszolt a kérdezőjének. És ez többször megesett vele, néha az asztalnál, néha séta közben vagy másutt.

Tanulmányaiban buzgó és ernyedetlen volt, akár a rájuk fordított időt tekintjük, akár azt, hogy bármi történt is körülötte, nem figyelt rá, és könyvei mellől el nem mozdult. Amint több szavahihető ember meséli, ez az ő odaadó figyelme aziránt, ami nagyon megtetszett neki, oly háboríthatatlan volt, hogy többek között egyszer Sienában tartózkodván történt, hogy egy fűszerszám-kereskedésben egy a tudósok körében is nagy hírnévnek örvendő könyvecskét mutattak és ígértek oda neki, amelyet ő még nem ismert; nem lévén más helye hová vinnie, hát csak úgy a bolt hosszú asztalának dőlt neki, maga elé tette a könyvet, és a legnagyobb mohósággal kezdte nézegetni; és bár kevés idő múltán a város ugyanazon részében, éppen a bolt előtt, a sienaiak valami nagy ünnepségére összegyűlt deli ifjak nagy fegyveres mérközést rendeztek, amelynek harci zaját a körülállók csuda nagy lármája csak megsokszorozta (már ahogy az ilyen esetekben mindenféle módon, kiabálással, tapssal, mivel, a tetszést kinyilvánítani szokás), de meg más efféle dolog is történt, ami mind csak arra kényszeríti az embert, hogy odafigyeljen, mint aminő például a szép nők tánca meg ifjak változatos játéka; ám senki sem volt mégsem, aki őt ezek után is megmozdulni látta volna, vagy hogy akár egy pillanatra is a szemét a könyvből felemelje; pedig körülbelül kilenc óra lehetett, mikor belemerült az olvasásba, s előbb alkonyodott rá, mintsem ő, míg egészen el nem olvasta és teljesen meg nem értette, abból felegyenesedett volna; meg is kérdezték tőle, miként állhatta meg, hogy egy olyan szép ünnepségre, mely szinte az orra előtt zajlott le, fel se nézzen; azt állította erre, hogy ő bizony abból semmit észre nem vett; így aztán az érdeklődők méltán és nem minden ok nélkül estek egyik ámulatból a másikba.

Ezenkívül ennek a költőnek csodálatos volt a felfogó képessége, emlékezete szilárd és tévedhetetlen, elméje éles és átható, úgyhogy mikor Párizsban volt, egy szabad tárgyú vitát állott ki, amilyen a hitbölcseleti karon szokásos, és tizennégy kérdésre kellett megfelelnie, melyet más-más tudós intézett hozzá, más-más tárgykörből; a kérdéseket, az ellenfeleknek ezek mellett és ellen felhozott érveit sorjában, anélkül, hogy közbeszólott volna, meghallgatván rendre, ahogyan azokat néki feltették, elismételte, aztán ugyanabban a sorrendben meg is felelt rájuk, finoman és választékosan megoldván valamennyit, és megcáfolva az elhangzott ellenérveket is: ezt a vitáját valamennyi hallgatója mint valami csodát emlegette sokáig.

Tehetsége hasonlóképpen erős és találékonysága finom és művészi volt, amint erről a művei is tanúskodnak, az értők előtt bizonyára sokkalta jobban, mintsem az én szavaim bizonyítani tudnák.

Megkívánta nagyon a hódolatot és az ünnepeltetést, történetesen talán jobban is, mintsem kiváló egyéniségének és erényességének szüksége lett volna erre. De hát mely élet annyira alázatoskodó, hogy a dicsőség édessége meg ne érintené? Azt hiszem, a dicsőségnek ez az áhítása szerettette meg vele minden más tanulmányánál jobban a költészetet, látván, hogy bár a bölcselet minden egyéb tudományt túlszárnyal nemességében, amaz mégis annyira kiválik a többiek közül, hogy csak keveseknek a sajátja, és általa az egész világon híres lehet az ember;

a költészet mindenkinek érthető és élvezhető művészet, és költők igen kevesen vannak. Remélvén tehát, hogy a költészet révén elérheti a babérral való megkoszorúzás díszes és igen ritka tisztességét, egészen ennek szentelte magát, tanult és verselt. S vágya bizonyosan meg is teljesedett volna, ha sorsa kegyes hozzá, és visszasegíti valaha Firenzébe, mert csak a San Giovanni kútja felett volt hajlandó elfogadni a koszorút; vagyis ott, ahol a keresztség által az első nevét kapta, hogy ugyanott nyerje el a másodikat is a koszorúzásban. Ám sorsa úgy fordult, hogy, bármennyire is méltó lett volna erre, amely kiváló volt, s ilyképpen bárhol, ahol néki tetszik, elnyerhette volna a babérkoszorú dicsőségét (ami a költőben nem a tudományt öregbíti, hanem a már megszerzett tudásnak kétségtelen és díszes bizonyossága), élete végéig ama visszatérést várva, mely végül sem jutott néki osztályrészül, másutt elfogadni nem akarta; s így halt meg, az annyira óhajtott megtiszteltetés híján. De mivel az olvasók között nem egy megkérdezi, hogy mi is a költészet és költő, meg hogy honnét származik ez a név, miért koronázzák meg a költőket babérkoszorúval, meg mert úgyis tapasztalom, hogy kevesen fejtették volt ezt ki, illőnek tartom valamelyes kitérővel megmagyaráznom, aztán, amely hamar csak lehet, eredeti tárgyamra visszatérek.

FORRÁS:

BOCCACCIO DANTE ÉLETE

Fordította Füsi József

TARTALOM

1. ELŐHANG
2. DANTE HAZÁJA ÉS ŐSEI
3. DANTE TANULMÁNYAI
4. DANTE TANULMÁNYAIBAN VALÓ AKADÁLYOZTATÁSA
5. SZERELME BEATRICE IRÁNT
6. DANTE FÁJDALMA BEATRICE HALÁLA MIATT
7. MEGEMLÉKEZÉS HÁZASSÁGÁRÓL
8. DANTE KÖZÉLETI SZEREPLÉSÉNEK FÉNYEI ÉS ÁRNYAI
9. DANTE ÉS A PÁRTHARCOK
10. MÉLTATLANKODÁS AZ IGAZSÁGTALAN SZÁMÚZETÉSI VÉGGZÉS FELETT
11. A SZÁMÚZÖTT KÖLTŐ ÉLETE VII. HENRIK CSÁSZÁR ITÁLIÁBA ÉRKEZÉSÉIG
12. DANTE, GUIDO NOVELLO DA POLENTA VENDÉGE
13. ÁLLHATATOSSÁGA A MUNKÁBAN
14. KIVÁLÓSÁGA AZ OLASZ NYELVŰ KÖLTÉSZETBEN. - HALÁLA
15. TEMETÉSE ÉS A GYÁSZTISZTESSÉG

16. KÖLTŐK VERSENGÉSE DANTE SÍRFELIRATÁNAK ELKÉSZÍTÉSÉÉRT
17. A SÍRFELIRAT
18. MEGROVÁS A FIRENZEIEK CÍMÉRE
19. RÖVID ÖSSZEFOGLALÁS
20. DANTE KÜLSŐ MEGJELENÉSE ÉS SZOKÁSAI
21. KITÉRÉS A KÖLTÉSZET EREDETÉRE
22. A KÖLTÉSZET VÉDELME
23. A KÖLTŐKNEK ADOMÁNYOZOTT BABÉRKOSZORÚRÓL
24. E SZOKÁS EREDETÉRŐL
25. DANTE JELLEME
26. DANTE MŰVEIRŐL
27. ÖSSZEFOGLALÁS
28. MÉG EGYSZER DANTE ÉDESANYJA ÁLMÁRÓL
29. AZ ÁLOM MAGYARÁZATA
30. BÚCSÚTANULSÁG

<http://mek.oszk.hu/00300/00333/>